

med paa, hvad der er Lovens Hensigt, at det ikke behøves, saa er det dog godt, at Vedkommende saar at vide, at der kan komme saadanne Bestemmelser med tilbagevirkende Kraft: I skal ikke være trygge, I skal ikke tankeløst gaa hen og indrette Meierier, hvad I gjør i den Henseende, bør I mindst gjøre efter de Førdringer, her er forelagt i Rigsdagens tvende Afdelinger, og forhandlet der, for at blive fri for Eftermæl bag efter. Det var egentlig det, jeg havde ønsket at faae sagt paa den Tid, da jeg forlangte Ordet. Jeg var bange for, at Forslaget skulde dø hen, blive puttet i et Udvalg og blive der. Kommer den nu i Udvalg, vilde jeg ønske, at Udvalget, selv om det ikke vil have en Lov om denne Sag, dog vilde udtale sine Anstuelser om det, og at Thinget maatte kunde faae Seilighed til ogsaa ved en anden Behandling at udtale sin Anstuelse derom. I en vis Forstand har den hvitærede Minister Ret, naar han siger: Hvad Stæde kan Loven gjøre, naar den ikke indeholder Andet end, hvad ordentlige Folk dog vil gjøre? Jo, det gjør dog Noget alligevel, det vil den meget ærede Minister og vistnok Alle indrømme, at det er generende for ordentlige Folk at faae den Ordre: Du skal gjøre det og det, selv om man ellers vil gjøre det, det er saa i alle Livets Forhold, og der er desuden ogsaa en Grændse for, hvad Offentligheden saaledes vil kunne paabyde der er en Grændse for, hvad Offentligheden skal gribe ind i, og den Grændse bør ogsaa sættes. I den Henseende har Ministeren aabenbart Ret, at det er en Ubefaling for Lovens Indhold, at den i Virkeligheden kun bestemmer, hvad fornuftige Folk ellers vil gjøre. Og derfor kan man ikke sige, at saa er Loven unyttig, thi saa kunde enhver Tyv sige, at Straffeloven var unyttig, thi den indeholder ikke Andet end, hvad ethvert fornuftigt og ordentligt Menneske vil, nemlig lade være at stjæle. Naar vi først er paa det Standpunkt, at dette er et Omraade, hvor det Offentlige bør gribe ind, kan man ikke afvise det med at sige, at alle ordentlige Folk vil det Samme som Lovforslaget. Det Offentlige griber jo ikke ind, undtagen for Undtagelserne, for Overtræderne, for de ikke ordentlige Folk, ganske som Tyveriloven, men det er ganske vist et Spørgsmaal, som kan overveies, om man vil lade det Offentlige gribe ind ved Lov, eller om man vil indskrænke sig til at opfordre Justitsministeren med de hygieiniske Autoriteter til at give en Beledning, en Ubefaling o. s. v., der kan være mange Maader at tage det paa. Jeg tror, at det ærede Medlem for Thisted Amts Adbalgfreds (C. Ravn) utvivlsomt har Ret

deri, at der er mange brave og fornuftige Folk, deres egen Interesse vel overveiede Folk, der har med de Ting at gjøre, der ikke i Blinde løber hen og kasser store Summer ud for at anlægge Fællesmeierier, uden at tage de samme fornuftige Hensyn, som ligger i Indholdet af en saadan Lov, men det bliver alligevel et Spørgsmaal, om det Daarlige kun er Undtagelser. Det er af stor Vigtighed, det bør vi ikke negte, og det kan gjerne være, at vi blev fri for mange Plager for Mennesker og Dyr og mange offentlige Udgifter for Mennesker og navnlig for Dyr, hvis vi toge stærkere hygieiniske Hensyn i vore forskjellige Livsforhold baade i Levevis, Bygningsforhold o. s. v. end vi gjøre her til Lands. Der er utvivlsomt meget at gjøre. Men jeg har opfattet Situationen saaledes, at hvad end de Herrer kunne være enige om med Hensyn til Lovens Omfang og Nødvendighed, saa ere vi dog Allesammen enige om, at de Regler, der staa der, gennemgaaende ere sunde og gode og saadanne, som ethvert fornuftigt Menneske vil følge. Saadanne Forhandlinger i Folkethinget, der behude den endelige Lov, er efter min Mening nyttige for den Bevægelse, der nu gaar Landet rundt, denne Bevægelse, der næsten har faaet — ja undskyld — noget pestagtigt i en vis Forstand har faaet en noget farlig Karakter. Vi havde i sin Tid noget Dignende paa Fattigvæsenets Omraade, da skulde man have Fattigaarde, og saa staffede man sig Fattigaarde hele Landet over, der var Intet, der duede, undtagen Fattigaarde. Men der er ødelagt megen Humanitet og mange Summer ved Fattigaardene. Nu pludselig springer man op med, at enhver Afkog skal have et Andelsmeieri, ogsaa tillige Svineslagterier. Det bliver vistnok godt overveiet mange Steder, men gennemgaaende venter man dog ikke længe nok for at hente Erfaring fra det ene Sted, inden man tager fat paa det andet Sted, og det er jo ogsaa et Spørgsmaal, om et Landbrug i den Grad skal gaa op i sit Mælkeri og forsømme andre Sider, sætte Kvortene helt ind paa dette. Det kan maatte glippe, og saa glipper det hele, men det synes man under den nuværende Bevægelse ikke at tænke paa. Et Landbrug bør drives med langt større Ansigtighed, saa det kan have flere Kort paa Haanden; hvis saa Kriserne i en Retning gaar ned, saa gaa de maatte paa et andet Punkt op, og det er den jævne naturlige Forstaaelse af Landbruget. Det var ogsaa vore Førfædres Skik. De maatte tage mangt et Savn, men de kom frem findigt og grundigt og ikke saa mange gif over Stag som nu. Bevægelsen kan i sig selv være god, men den er dog nulligvis